

Ympäristökasvatuksesta virtaa vesiensuojeluun -hanke

09/2024-10/2025

Riikka Virta | Ympäristöasiantuntija

Vantaan Ympäristökeskus
riikka.virta@vantaa.fi
p. 050 3145 685

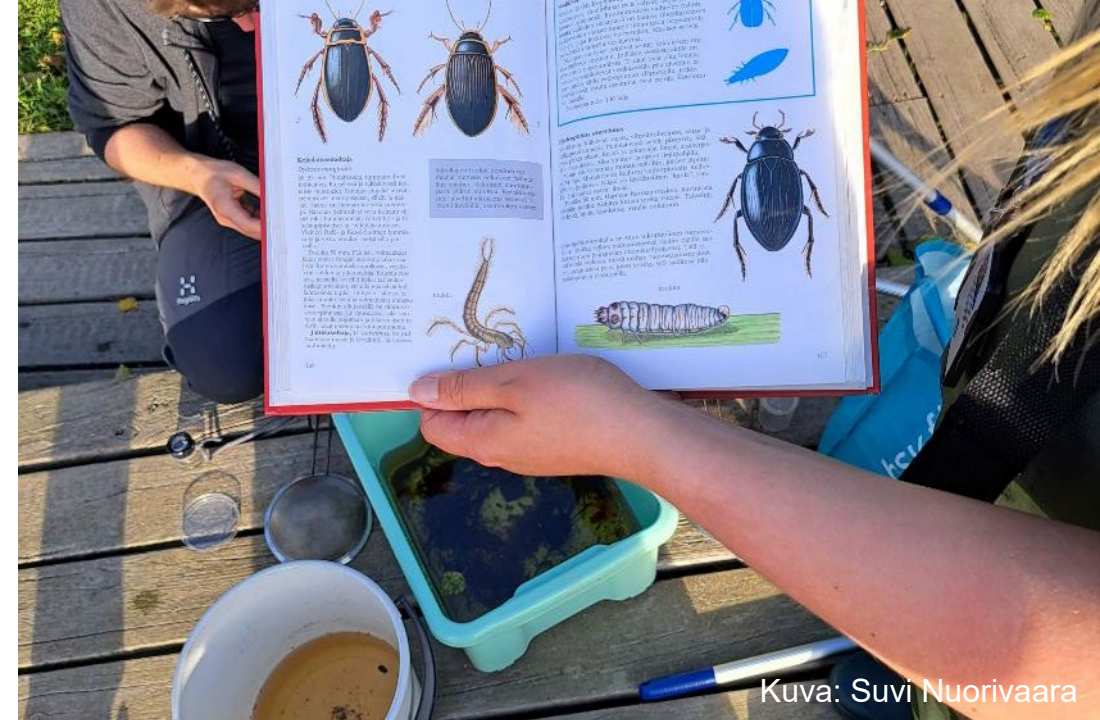
Hankkeen tausta

- Vantaan ympäristökeskuksen ja Välke-ryhmän yhteistyö, jossa innostettiin Vantaan asukkaita ja yrityksiä pitämään huolta kaupungin pienvesistä tietoisuuden lisäämisen ja vieraslajitalkoiden avulla.
- Uudenmaan ympäristökasvatuksen ja -tietoisuuden edistämisyhmä Vélkkeen toiminnan tavoitteena on lisätä ympäristökasvatustoimijoiden verkostoitumista ja tiedonvaihtoa sekä ympäristökasvatustyön näkyvyyttä Uudellamaalla.
 - Vantaa toimi ryhmän puheenjohtajana vuonna 2024-2025. Puheenjohtajakauden teemana oli vesi.
- Vélke-yhteistyön kautta tavoitteena oli vahvistaa Uudellamaalla toteutettavaa ympäristökasvatusta ja ympäristötietoisuuden lisäämistä vesistöjen suojelun sekä vesiekosysteemien näkökulmasta.
- Rahoitus: Keski-Suomen ELY-keskuksen ympäristökasvatuksen ja -valistuksen hankeavustus

Tietoisuuden lisääminen

- Hankkeessa haluttiin herättää ihmisten uteliaisuutta lähiluontoa kohtaan ja rohkaista luonnossa liikkumiseen
- Toimenpiteitä:
 - Opastauluja Vantaan puroluontokohteisiin Lammasojalle ja Kylmäojalle
 - Puroretkiä kylttikohteisiin
 - Itämeripäivään osallistuminen
 - Välke-webinaari: Pisaroista puroiksi – pienvedet ympäristökasvatuksessa
 - Vesistöviestintää Välke-ryhmän viestintäkanavissa

Kuva: Suvi Nuorivaara

Kuva: Riikka Virta

Opaskylttien vedokset

TERVETULOA LAMMASOJAN JA LAMMASLAMMEN RISTEYKSEEN Välkommen till korsningen vid Lambäcken och Lammträsk

Olet saapunut Lammasojan alkupisteelle, Lammaslammen rantaan. Lammasoja on yksi Vantaan kymmenistä puroista. Se virtaa Variston kautta Pikkujärveen ja lopulta Pitkäjärveen. Lammaslammi on matala vesialue ja sen vesi on humuspitoista eli siinä on paljon eloperäistä materiaalia. Tämä tekee vedestä rusketta. Lammaslampeen laskee Furumossoja, joka saa alkunsa Furumossenin suolaliuosta Linnolaissa.

Lammaslampeen on ilmastettu vuodesta 1977 alkaen happikadon estämiseksi. Happikato heikentää monien eläiden elinmahdollisuuksia.

Sammakoiden kurti
Lammaslammenla tavataan viltsammakkoja (*Rana arvalis*), joka on Suomessa erityisesti suojeltu laji. Lammaslammen ympäristössä esiintyy myös tavallinen sammakko (*Rana temporaria*). Viltsammakon ääntely kuulostaa pulputuksesta, kun taas tavallinen sammakko kurnuttaa. Alueen lajistoon kuuluu myös rupikonna (*Bufo bufo*).

Sammakkoeläinten lisäksi Lammaslammissa elää tyypillisiä suomalaisia järvikaloja, kuten ahvenia (*Perca fluviatilis*), haukia (*Esox lucius*) ja särkiä (*Rutilus rutilus*).

Kukkaloistoa
Lammaslammen ja Lammasojan ympäristössä voi kesäkauden ihailia kauniita kukkaloistoa. Alueella kasvaa muun muassa metsäkruunepohjaa (*Geranium sylvaticum*), mesiangervoa (*Filipendula ulmaria*) ja keltakruuneliikettä (*Iris pseudacorus*).

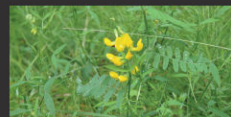
Violetti kukka kurnaa kauniisti on keltakruuneliikettä (*Iris pseudacorus*).
Valkoiset kukat ovat mesiangervoa (*Filipendula ulmaria*).
Duo viltsammakon ja tavallisen sammakon ääntelyä. Viltsammakon ääntely kuuluu pulputukseen. Tavallisen sammakon ääntely kuuluu kurnutukseen.
Kuva: Tote: Sini Nuorteva

Mesiangervon (*Filipendula ulmaria*) kukat ovat valkoisia.
Viltsammakon (*Rana arvalis*) ääntelyä. Viltsammakon ääntely kuuluu pulputukseen.
Kuva: Tote: Sini Nuorteva

Huonokukkainen (*Chamaenerion luteolum*) kukka on violetti ja keltainen.
Keltainen kukka kasvaa on vatsapöytä (*Agrostis alba*).
Viltsammakon (*Rana arvalis*) ääntelyä. Viltsammakon ääntely kuuluu pulputukseen.
Duo viltsammakon ja tavallisen sammakon ääntelyä. Viltsammakon ääntely kuuluu pulputukseen. Tavallisen sammakon ääntely kuuluu kurnutukseen.
Kuva: Tote: Sini Nuorteva

Viltsammakon (*Rana arvalis*) ääntelyä. Viltsammakon ääntely kuuluu pulputukseen.
Keltainen kukka kasvaa on vatsapöytä (*Agrostis alba*).
Duo viltsammakon ja tavallisen sammakon ääntelyä. Viltsammakon ääntely kuuluu pulputukseen. Tavallisen sammakon ääntely kuuluu kurnutukseen.
Kuva: Tote: Sini Nuorteva

KUNNOSSAPITO / UNDERHÅLL
Asiakaspalvelu 09 8392 2242
Kundservice 09 8392 2242

YLEINEN HÄTÄNUMERO 112
ALLMÄNT NÖDNUMMER 112

Du har kommit till det ställe där Lambäcken börjar – stranden vid Lammträsk. Lambäcken är en av de tiotals bäckar som finns i Vanda. Den rinner genom Varistorna till Lillträsk och slutligen till Långträsk. Lammträsk är ett grunt vattenområde med hög humushalt, vilket betyder att sjön är rik på organiskt material. Detta gör vattnet brunt. Furumossbäcken, som börjar vid mynnarödet Furumossen i Linnola, rinner ut i Lammträsk.

Lammträsk har luftats sedan 1977 för att förhindra syrebrist. Syrebrist försämrar många organismers levnadsförhållanden.

Ett hem för grodor
Vid Lammträsk kan man stöta på åkergroda (*Rana arvalis*), som i Finland är en art som kräver särskilt skydd. I omgivningen kring Lammträsk förekommer också vanlig groda (*Rana temporaria*). Åkergroda har ett sorlande läte, medan den vanliga grodan kväker. Till områdets artbestånd hör också vanlig padda (*Bufo bufo*).

Utöver groddarna lever typiska finska insjöfiskar i Lammträsk, såsom abborre (*Perca fluviatilis*), gödda (*Esox lucius*) och mört (*Rutilus rutilus*).

Blomsterprakt
Under sommaren kan man beundra den vackra blomsterprakt i området kring Lammträsk och Lambäcken. I området växer bland annat midsommarblomster (*Geranium sylvaticum*), älggräs (*Filipendula ulmaria*) och svärdslilja (*Iris pseudacorus*).

TERVETULOA RISTISILLANLAMMILLE Välkommen till Korsbrodamarna

Kylmäoja on kolmikaarainen puro
Ristisillanlammi kuuluu Kylmäojan, joka on yksi Vantaan yli viidesikymmenestä purosta. Lammit muodostuvat, kun Kylmäoja peittää, Ryhysjärven pään osaksi on leikkonut.

Kylmäoja on yli 15 km pitkä ja siinä on kolme haaraa: yksi länteen lentävään jokeen, Kylmäojanhaara pohjoiseen Kalliojärven haaraan ja yksi Kalliojärven haaraan. Puroon virtaa vesi on pohjoisesta pohjoiseen, miltä laajasta lähtee Kylmäoja. Tästä, että oikoon Kylmäojalla on jatkettu hevosia on rakennettu vesiä?

Puron kunnossapito
Kylmäojan vedenlaatu on parannettu vuosien saatossa esimerkiksi tehokkaimmalla Helänti-Vantaan lentävään vesiin. Puroon on rakennettu myös toimenten (Saima trutta) kutsuvälikkeä. Ne toimivat katon mättäjäiden suojana talvella.

Purotallatit huolehtivat Vantaan puron kunnossapitoa kesäisin. Kaupungin enimmäkseen Purotallatit rakennivat Kylmäojan 12 kutsuvälikkeen vuonna 2016. Vuonna 2020 kutsuvälikkeen oli jo kahdeksan.

Elämä veden alla
Kylmäoja on Vantaan tärkein toimenten. Puron kunnossapito on suoritettu kotoja. Purotallatit toimenten lisäksi puroon muassa sijoittavat kutsuvälikkeen merivälikkeen tehokkaat toimenten.

Purotallatit (Saima trutta) on kutsuvälikkeen, joka elää virtavälikkeen. Purotallatit ei pysty elämään osittain vesiä vedessä, joten sitä kutsuvälikkeen indikaattorilajia. Oimessamme näitä elää vain Kylmäoja. Purotallatit ovat tärkeä roolissa toimenten puolella.

Puroissa elää myös muun muassa kikkumalva (*Notonecta glauca*). Se on punasilmäinen ja pikäsilakainen vesilisko. Kikkumalvan haukka pilaa on se, että se ei sisälly. Mitä jos ottaisit muutaman kikkumalvan matkustajien?

Kikkumalva (*Notonecta glauca*) on pikäsilakainen vesilisko. Kikkumalvan haukka pilaa on se, että se ei sisälly. Mitä jos ottaisit muutaman kikkumalvan matkustajien?
Kuva: Tote: Sini Nuorteva

Kikkumalva (*Notonecta glauca*) on pikäsilakainen vesilisko. Kikkumalvan haukka pilaa on se, että se ei sisälly. Mitä jos ottaisit muutaman kikkumalvan matkustajien?
Kuva: Tote: Sini Nuorteva

KUNNOSSAPITO / UNDERHÅLL
Asiakaspalvelu 09 8392 2242
Kundservice 09 8392 2242

YLEINEN HÄTÄNUMERO 112
ALLMÄNT NÖDNUMMER 112

Kallböcken är en bäck med tre färgreningar
Korsbrodamarna hör till Kallböcken, som är en av Vantaan över femtio bäckar. Damarna bildades när Kallböcken ändrades upp. Numea finns det en konstgjord fors på platsen för fördämlingen.

Kallböcken är över 15 kilometer lång och har tre färgreningar: en västerifrån från Ryhysjärven höjd, Kallböckensgrenen som går genom Gladås och Lambäcken dammar. Kallböcken rinner ut i Kervo ä. Vatten som strömmar i bäcken är huvudsakligen kallt grundvatten, även namnet Kallböcken. Viste du att hösten en gång i tiden vattenläs vid Kallböcken just för att vattnet var så kallt?

Återställning av bäcken
Kallböcken på vattnet i Kallböcken har förbättrats genom åren, till exempel genom att vattenhållningen vid Helsingfors vanda Ryhysjärven effektiviserats. I bäcken har det också byggts lekplatser för ång (*Saima trutta*). De fungerar som skydd för fiskens romkorn under vintern.

Under sommaren ser bäckensdamarna till att bäckarna i Vanda hålls i skick. De första bäckensdamarna i staden byggdes 12 lekplatser i Kallböcken år 2016. År 2020 fanns det redan närmare 60 lekplatser.

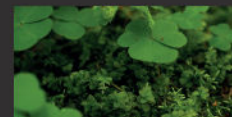
Livet under vattenytan
Kallböcken är den viktigaste ångbäck i Vanda. Återställningen av bäcken har hjälpt fiskarna. Förutom de lokala ångarna växer också havsvandrande ångar upp i bäcken för att leta på hösten.

Syftliga skräpstenar (*Dammanus palea*) är en mörkfärgad som lever i strömmande vatten. Den kan inte leva i förrenat vatten och kallas därför för en indikatorart. Villen hur för oss att det finns en dam i delar av Kallböcken. Syftliga skräpstenar är viktig föda för ångens yngel.

I bäcken lever också bland annat oimän ryggstimmare (*Notonecta glauca*). Den är en långbent vattenlevande insekt med röda ögon. En röd ryggstimmare hos den är ett den simmar på rygg. Vad säger om att ta några ryggstimmare i oimän ryggstimmare?

Puroja muassa kutsuvälikkeen vesiä on sijoitettu vesiä Ryhysjärven läheisyyteen.
Kallböcken on yksi Vantaan kymmenistä puroista. Se virtaa Variston kautta Pikkujärveen ja lopulta Pitkäjärveen. Lammaslammi on matala vesialue ja sen vesi on humuspitoista eli siinä on paljon eloperäistä materiaalia. Tämä tekee vedestä rusketta. Lammaslampeen laskee Furumossoja, joka saa alkunsa Furumossenin suolaliuosta Linnolaissa.

Puroissa elää myös muun muassa kikkumalva (*Notonecta glauca*). Se on punasilmäinen ja pikäsilakainen vesilisko. Kikkumalvan haukka pilaa on se, että se ei sisälly. Mitä jos ottaisit muutaman kikkumalvan matkustajien?
Kuva: Tote: Sini Nuorteva

Purobanderolli

VANTAAN PUROLUONTO

Vantaalla on kymmeniä puroja, jotka
ovat koti monimuotoiselle lajistolle.

Tule mukaan purotalkoisiin!

#luontoposiitivinenvantaa

Vantaa
Vanda

Vieraslajien torjunta

Hankkeessa:

- Toteutettiin pienvesien varsien vieraslajien torjuntatalkoita asukkaille. Yrityksiä aktivoitiin mukaan.
- Aktivoitiin kuntalaisia omatoimiseen vieraslajien torjuntaan.
- Koottiin yhteen Vantaan purotalkkareiden, lähiluonto-oppaiden ja kunnossapidon hyviä toimintatapoja talkootoiminnasta
- Kehitettiin menetelmiä, joilla osallistujien sekä talkoiden määrää saadaan kasvatettua edellisistä vuosista

Kuva: Taru Metsä

Vieraslajien tunnistus ja torjunta Vantaalla

Webinaari ensi viikon
maanantaina 16.6.2025 klo 17-18

Lämpimästi tervetuloa
kuulemaan, miten
vieraslajien torjuntaan
voi osallistua tänä
kesänä Vantaalla!

Tutustu aiheisiin lisää

- Välke-ryhmä
 - Nettisivut: <https://www.ely-keskus.fi/web/valke>
 - Facebook: Välke - Ympäristökasvatustoimintaa Uudellamaalla
 - Instagram: @valkeuusimaa
- [Ympäristökasvatuksesta virtaa vesiensuojeluun - hankkeen materiaalit - MAPPA.fi](#)
- [Vieraslajit.fi](#) – lajikohtaiset torjuntaohjeet ja muuta ajankohtaista tietoa vieraslajeista

Kiitos mielenkiinnosta!

Riikka Virta

Ympäristöasiantuntija
Vantaan Ympäristökeskus
riikka.virta@vantaa.fi
p. 050 3145 685

Kuvassa Lammasojasta löytynyt
vesiskorpioni

